

Selvitys korjaustoiminteistä aluehallintovirastolle (ISAVI/8317/2021) koskien ikääntyneiden muistisairaidentutkimusten ja hoidon saattamista lainmukaiseksi

Siun sote- Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalveluiden kuntayhtymässä

Vastuualue: Kuntoutus

Palvelualue/yksikkö:Geriatrinen osaamiskeskus

(Hyväksytty)/Tarkistettu: 18.05.2022

Aluehallintovirastoon tulleiden yhteydenottojen perusteella heräsi epäily, että hoitotakuu ikääntyneiden muistisairauksien tutkimuksissa ja hoidossa Siun sote – Pohjois-Karjalan kuntayhtymässä ei täytä laissa säädettyjä määräaikoja. Aluehallintovirasto järjesti keskustelutilaisuuden geriatrisenkeskuksen kanssa 13.10.2021 ja sen pohjalta aloitti asiassa valvonta-asian ja pyysi 11.11.2021 Siun soten yhtymähallitukselta selvitystä.

Aluehallintovirasto katsoi, että Siun soten ikääntyneiden muistisairaiden tutkimus ja hoito ei täytä tällä hetkellä laissa säädettyjä määräaikoja. Siun sote oli kuitenkin tehnyt toimia asian korjaamiseksi ja se ilmoitti, että maaliskuun 2022 mennessä ikääntyneiden muistisairaiden tutkimus ja hoito toteutuisi lainsäädännön mukaisesti.

Aluehallintovirasto pyysi Siun sote- Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalveluiden kuntayhtymän hallituksen selvitystä30.5.2022 mennessä siitä, miten ikääntyneiden muistisairaidentutkimusten ja hoidon saattaminen lainmukaiseksi on saatu korjattua.

Tehdyt toimenpiteet ja niiden vaikutus jonotilanteeseen

Alkuvuoden 2022 osalta koronatilanteesta ja erityisesti Koronan leviämisestä henkilöstössä ja niihin liittyvistä sairaspotilaista johtuen jononpurkuun tehtyä suunnitelmaa ei ole pystytty toteuttamaan täysimääräisesti. Kahdelle täyttä työaikaa tekeväälle sekä yhdelle osa-aikaiselle geriatrialle (ylilääkäri, kaksi erikoislääkärinä) ei ole siis jäänyt suunniteltua työaikaa muistipoliklinikatyölle tämän vuoden aikana vaan kiireellistä ja kiireetöntä työtä on resurssitilanteen poissa oloista johtuen priorisoitu viikoittain. Pitkään hoitovapaalla ollut geriatri on aloittanut työskentelyn geriatrisella muistipoliklinikalla tammikuussa 2022 yhden työpäivän viikkotyöpanoksella, mikä on ollut tilanteeseen nähden riittämätön.

Geriatriaan erikoistuvat lääkärit ovat tulleet mukaan toimintaan 1.4.2022 alkaen lisäten resurssia 1-2 työpäivää viikossa. Tämän lisäksi virkalääkärit ovat tehneet lisätöitä (jononpurkua lisätyönä) viikoittain keskimääräisesti neljätuntia viikossa. Myös ostopalveluna toteutettu jononpurkusuunnitelma on lisännyt resurssia helmikuusta 2022 alkaen 2-4 työpäivää kuukaudessa. Maakunnassa on laajasti haasteita lääkäri työvoiman saatavuudessa myös ostopalveluina ja tämä koskee myös geriatrian erikoislääkäreitä. Keväällä 2022 geriatrisessa osaamiskeskuksessa on aloittanut geriatriaan erikoistuva lääkäri ei ole vielä saanut riittävää perehdytystä muistipoliklinikka työhön, mutta oletettavaa on, että koulutuksen edetessä myös tämä voimavara tulee muistipoliklinikan käyttöön.

Yllä kuvatuista tilanteista johtuen esitetty suunnitelma ei ole toistaiseksi toteutunut täydessä mittakaavassa. Muistihoitajille keskimääräinen jonotusaika ensikäynnille on 18 päivää.

Muistihoitajien perusselvityksestä (hoidontarpeen arviointi) geriatrin lähetteenkäsittelyyn on keskimäärin 96 päivää. Odotusaika lähetteen käsittelystä Kuvantamistutkimukseen (tavallisimmin pään CT) on 72 päivää. Ensikäyntiin geriatrialle kokonaisaika keskimäärin on 197 päivää eli n. 6,5 kk.

Yhteenvetona todetaan, että toukokuun 2022 puoliväliin mennessä ei olla saavutettu alle 6 kuukauden aikaa tarpeellisen hoidon järjestämisessä.

Perusterveydenhuollon yhteydessä toteutettavassa erikoissairaanhoidossa hoidon tarpeen arviointi on aloitettava kolmen viikon kuluessa siitä, kun lähete on saapunut toimintayksikköön.

Tarpeelliseksi todettu hoito on järjestettävä kohtuullisessa ajassa, kuitenkin viimeistään kolmessa kuukaudessa. Kolmen kuukauden enimmäisaika voidaan suun terveydenhuollossa ja perusterveydenhuollon yhteydessä järjestettävässä erikoissairaanhoidossa ylittää enintään kolmella kuukaudella, jos hoidon antamista voidaan lääketieteellisistä tai hoidollisista syistä lykätä ilman, että potilaan terveydentila vaarantuu.

Selvitettäessä jono tarkemmin havaittiin, että toukokuun alussa 2022 muutamia potilaita on tullut hoidontarpeen arvioon syyskuussa 2021, suurin osa loka-marraskuussa 2021.

Olemassa olevalla kapasiteetilla (sekä oma toiminta, että käyttöön saatu ostopalveluresurssi) on pystytty huolehtimaan siitä, että jonotusajat eivät ole oleellisesti pidentyneet. Sen sijaan toukokuun 2022 tilanteessa mm. koronasta syntyneen hoitovelan lyhentäminen ja näin jonotusaikoihin vaikuttaminen käytettävissä olevalla resurssilla tehdyn arvion mukaan on haasteellista.

Jatkotoimenpiteet ikääntyneiden muistisairauksien hoidon saattamiseksi lainmukaiseksi

Geriatrien työaikaa ohjelmoidaan systemaattisemmin muistipoliklinikkatyöhön mahdollisuuksien rajoissa. Geriatrien työajan käyttöön vaikuttaa suoraan Siilaisen kuntoutumissairaalan yleinen lääkäritilanne. Jos vuodeosastojen lääkäritilanne on huono, joudutaan geriatrien työpanosta käyttämään osastotyöhön, kuten keväällä 2022 toistuvista koronapoissaoloista johtuen on jouduttu menettelemään.

Jonon purkua lisätöinä jatketaan ja lisätään siten kuin se on työntekijöiden kanssa neuvotellen mahdollista. Myös ostopalvelusopimuksia tullaan jatkamaan ja mahdollisesti lisäämään, mikäli siihen tarjoutuu mahdollisuus. Erikoislääkärikoulutuksessa olevat lääkärit tulevat kykenemään muistipoliklinikkatyöhön itsenäisemmin lähitulevaisuudessa. Sekä erikoislääkäreiden ja erikoistuvien lääkäreiden rekrytointia jatketaan systemaattisesti kuten on myös kuluneen vuoden

aikana

toimittu.

Jussi Malinen

palvelupäällikkö

Vastaanottopalvelut, Kuntoutuspalvelut

Pentti Saarinki

palvelupäällikkö, ylilääkäri

geriatrian ja yleislääketieteen erikoislääkäri

muistisairauksien hoidon erityispätevyys

Geriatrinen osaamiskeskus